

Så här gör man en
Trygghetsvandring

Trygghetsvandringar

Råd, tips och checklista.

Trygghetsvandring är en metod för att skapa en bättre närmiljö. Alla kan använda den.

Givetvis är det så att det är de boende och verksamma i området som har den största kunskapen om sin närmiljö. Lokalkännedomen gör att man vet vilka platser som upplevs som trygga respektive mindre trygga och varför det är så. Den kunskapen är ovärderlig vid förändringar i stadsdelar och bostadsområden.

Trygghetsvandringar leder till bättre miljöer för oss alla att bo och verka i. När människor trivs och gärna rör sig ute blir staden mer levande, mer intressant och tryggare.

Med hjälp av den här skriften kan alla göra en effektiv trygghetsvandring. Det kan hända att enskilda boende tar initiativet. Materialet blir då underlag för fortsatta inventeringar där ansvariga aktörer finns med. Ibland är det folkhälsosamordnaren eller någon annan i stadsdelsförvaltningen eller ett brottsförebyggande råd som tar första steget. Andra gånger har det varit en skolklass eller en boendekonsulent hos det lokala bostadsföretaget som valt detta sätt att jobba för att göra sin stadsdel trivsammare.

Vid dessa vandringar upptäcker man många gånger sådant man annars inte tänker på. Man lär sig något nytt om den miljö som man ständigt vistas i. Trygghetsvandringar bidrar till att fler påverkar arbetet för tryggare och vackrare utemiljöer. Trygghetsvandringar gör att människor kommer samman och diskuterar viktiga frågor.

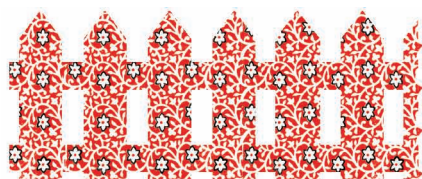
Tre perspektiv

När man undersöker och funderar över den fysiska miljön i en stadsdel eller ett bostadsområde kan det vara bra att sortera frågorna i tre perspektiv.

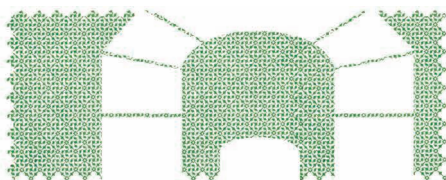
1. Skötsel och underhåll.

Skräp, skymmande buskar, sly eller trasiga lampor, bänkar och lekredskap. Alltså sådant som snabbt går att åtgärda.

2. Bebyggelsens och olika anläggningars utformning.

Skymmande murar, mörka och kusliga parkeringshus, entréers utformning, fönsters placering, belysning, gångtunnlar, busskurer och spårvagnshållplatser.

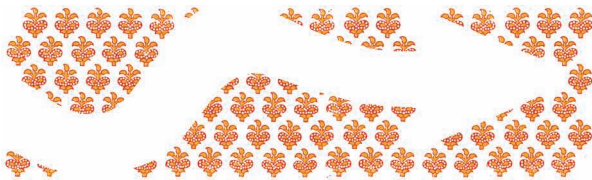
3. Stadsplanens utformning.

Otryggt ingenmansland – obefolkade mellanrum, otrygga passager, områden som det är svårt att hitta i, enformiga miljöer.

Tänk på att det är lika väsentligt att notera det som är vackert, trivsamt och tryggt! Detta är viktigt att värna om i stadsdelen. Det gäller att se det som fungerar och använda sig av den kunskapen när man förändrar mindre väl fungerande platser. Försök också att se området ur barns och ungdomars perspektiv.

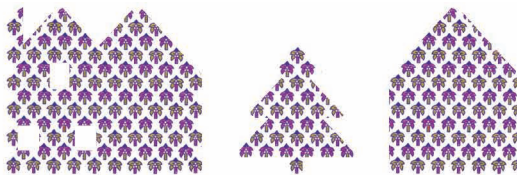
Att tänka på innan

- Vandra tillsammans i både ljus och mörker. Man ser olika saker och det är spännande att se skillnaderna.
- Karta, kamera och anteckningsblock tas med!

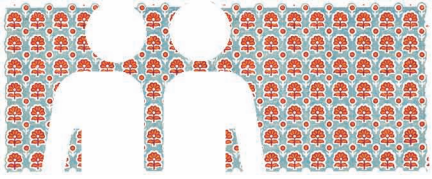
Förväntningar

Vissa förbättringar kan ske snabbt. Andra tar mycket längre tid. Förhoppningarna om förbättringar efter en vandring kan vara stora. Den som tar initiativet till vandringen måste informera deltagarna om hur processen fram till färdigt resultat kan se ut. Ibland är det många olika förvaltare som skall kontaktas och vissa processer är tröga. Viktigt att också identifiera förbättringar som kan ske snabbt.

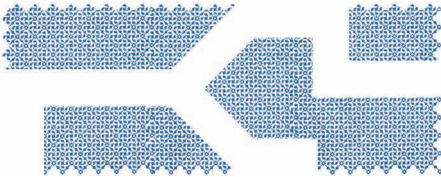
Förbered

Avgränsa området geografiskt. Ett bostadsområde och dess omgivning på de platser och stråk där invånarna oftast rör sig kan vara lämpligt. Vandringen skall vara ett par kilometer som längst. Gruppen kommer att stanna många gånger under vägen.

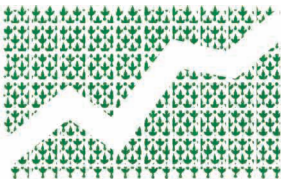
Ansvariga parter

Ta reda på vilka som är ansvariga parter, exempelvis kommunala förvaltningar, privata markägare, bostadsförvaltare, polisen, föreningar eller andra aktörer. Bjud in dem att gå med på vandringen.

Karta

Skaffa en karta som visar vilka markägarna/förvaltarna är. Det kan vara överraskande många. Viktigt att ha detta klart.

Statistik

Be närpolisen om statistik för anmälda brott i området. Titta på brottstatistiken och be polisen berätta. Var inträffar de eventuella brotten? Stanna på de platserna och se er omkring. Det är då checklistan är bra att ha till hands. Kanske har det gjorts så kallade trygghetsundersökningar i området, det vet i så fall bostadsbolagen.

Gå på känslan

När man gör en trygghetsvandring är det viktigt att känna efter ordentligt och att försöka minnas hur det känns att vistas ensam på de olika platserna. Ta tid och fundera. Tala om känslorna med de andra på vandringen. Hur och varför uppstår känslor av trygghet och otrygghet? Tänk på att dra nytta av att ålder, kön och personliga erfarenheter gör upplevelsen olika.

Kunna se och bli sedd

Det mesta som handlar om trygghet har att göra med ögon. Dels att man själv har överblick över omgivningen och dels att det finns andra människor i närheten som ser om det skulle hända något. Om något som man upplever skrämmande dyker upp är det bra om det finns reträttmöjligheter och andra vägar att välja.

Att tänka på när det gäller belysning

En gångväg med stark och tät belysning är ingen garanti för att man känner sig trygg. Det kan kännas som att man befinner sig på en upplyst scen. Effekt kan då bli den motsatta. Utelampor bör därför även belysa en del av omgivningarna utefter vägen och inte blända.

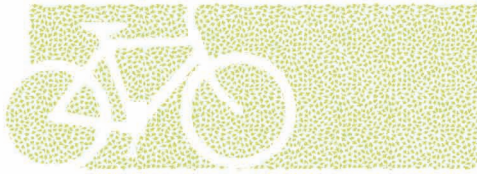
Checklista.

- Håll ögonen öppna även för annat som dyker upp under vägen. Se det unika i just ert område!
- Anteckna under vägen vilka åtgärder som behöver vidtas för att tryggheten och trivseln skall bli bättre. Kan också vara bra att utse en som för protokoll. Fotografera!

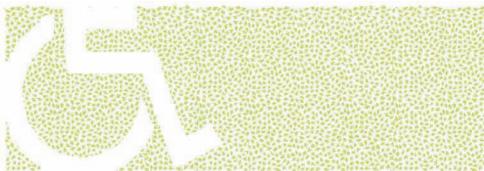
Att titta på hela området

- Var behöver grönskan gallras för att sikten skall bli bättre?
- Var behövs mer grönska för att höja trivseln? Vilken sorts grönska?
- Var behövs fler övergångsställen eller gångbanor?
- Var behöver belysningen förbättras/förändras?
- Var behöver markbeläggning, trappor och räcken lagas eller förändras?
- Var behövs det fler parkbänkar och papperskorgar?
- Hundbajs? Kattkiss?
- Var behövs bättre skötsel? Var finns skadegörelse?
- Är det lätt att hitta i området? Behövs det kartor och skyltar?
- Vad är fult – vad är vackert? Utsmyckning?
- Finns det människor i området som skapar otrygghet? Finns det människor som skapar trygghet? Jämför och diskutera.

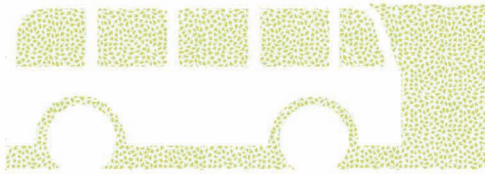
Gång- och cykelvägar

- Går gång/cykelvägarna i närheten av bostadshus och bilvägar eller i parkområden? Vilket är tryggast?
- Finns det bostadsfönster eller befolkade verksamheter nära gångvägarna?
- Vilka gångstråk är viktigast och behöver mest förbättringar?
- Var körs det mopeder av okynne och vad kan man göra åt det?
- Hur är det på vintern?

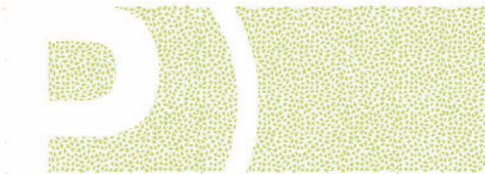
Bostadsgårdar och entréer

- Det är viktigt att boende känner sig trygga och hemma på sin gård och vid sin entré.
- Är sikten fri på gården eller finns det dolda hörn, vrår, prång eller skymmande buskage där någon kan gömma sig? Kurragömma eller fri sikt?
- Finns det fönsterlösa bottenvåningar?
- Hur ligger tvättstugan? Är man trygg där och på vägen dit?
- Är entréerna till bostäderna eller verksamheterna belysta så att man hittar dit. Ser man lås, porttelefoner och namnskyltar?
- Är entréerna olika så att man lätt känner igen sin egen?
- Fungerar gårdar och entréer för alla grupper, barn, gamla, funktionshindrade av olika slag?
- Fungerar sophanteringen?
- Är gården välskött och välplanerad med tanke på att alla åldersgrupper skall trivas?
- Finns det möjlighet för de boende att sätta sin prägel på gården och på entréerna?

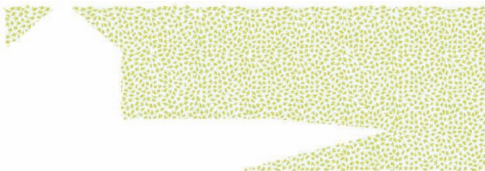
Hållplatser

- Hur är sikten vid buss- och spårvagnshållplatser – kan någon lätt gömma sig? Regnskydd? Belysning?
- Finns det bostadsfönster eller biltrafikanter som har uppsikt över hållplatserna?
- Hur tar man sig till hållplatsen – är gångvägarna trygga?

P-platser

- Bilbrotten utgör större delen av den polisanmälda brottsligheten. Det är viktigt hur P-platserna är utformade.
- Finns det bostadsfönster eller arbetsplatser som har överblick över P-platserna – eller ligger de utom synhåll?
- Finns det skymmande murar, buskar eller byggnader?
- Är P-platsen uppdelad i mindre enheter?
- Parkeras bilar på olämpliga platser?
- Garagen – hur är det med dem när trygghetsglasögonen kommer på?

Torget

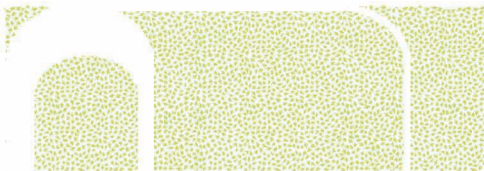
- Finns det platser på eller kring torget som är dolda och otrygga? Mörka baksidor? Lastbryggor, nischer och prång som man måste passera?
- Finns det trygga platser och hur skiljer sig dessa från de otrygga?

- Finns det bostäder i anslutning till torget?
- Kör det bilar och finns det parkeringsplatser vid torget?
- Är torget vackert och välskött så att man kan känna sig stolt över det?
- Finns det trivsamma mötesplatser på torget?
- Finns det platser på torget där man upplever människor som skrämmande?

Skol-/industri/kontors- och sjukhusområden

- Är sikten fri eller finns det dolda hörn, vrår, prång eller skymmande buskage?
- Finns det stängsel, staket eller andra spärrar som hindrar framkomligheten?
- Är området ödsligt och tomt vissa delar av dygnet? Vad skulle man kunna göra åt det?

Gång- och cykeltunnlar

- Gångtunnlar är byggda för trafiksäkerhet men upplevs av många som otrygga. Med risk för liv och lem går man kanske hellre över en trafikerad väg än genom en mörk tunnel.
- Finns det sikt genom hela gångtunnlarna eller upplevs de som mörka, långa och trånga?
- Finns det skymmande buskar, murar eller buskage vid ingångarna till gångtunnlarna? Finns det alternativa vägar att gå?
- Finns det säkra ställen att korsa gatan/trafikleden i gatuplan?
- Hur luktar det?
- Skulle man kunna ta bort gångtunneln helt och vad skulle man då göra istället?

Gator med biltrafik

- Många människor väljer att gå utefter bilgator för att det känns tryggare i mörkret.
- Finns det trottoarer och säkra övergångsställen?
- Finns det partier mellan bebyggelsen som är ödsliga och där sikten är skymd av exempelvis träd och buskar?
- Är gatubelysningen tillräcklig och jämn eller bländar den? Är det svårt att se mötande människor?

Stadsdelen som helhet

- Ofta är det själva stadsplanestrukturen som skapar otrygghet. Stora trafikapparater och billeder skär av stadsdelar från varandra. Parkområden med ödsliga gångvägar skapar otrygghet. Hur ser det ut i din stadsdel? Vad skulle behöva förändras? Kanske behöver det byggas fler bostäder, dagis, samlingsalar, arbetsplatser och så vidare. Fantisera, diskutera och lek med tankar.

Efter vandringen

En stunds samling efteråt behövs för att diskutera vandringen och komplettera kartorna. Det är viktigt att peka ut stadsdelens "ömma punkter", platser som i första hand behöver åtgärdas. Summera vad som är trivsamt och funktionellt. Efter vandringen kan man ta hjälp av media för att sprida information om vad man kommit fram till och om upptäckter man gjort.

Hur man går vidare

Initiativtagaren och protokollföraren skriver rent sina anteckningar. Uppgifterna sorteras efter förvaltare/aktör och förmedlas till de berörda. I det här skedet kan också frågan ställas om det finns frivilliga krafter i området. Kan föreningar "adoptera" vissa grönområden? Kanske bestäms ett nytt möte.

Efter några månader kan det vara lämpligt med en första uppföljning samt förnyad kontakt med media om förbättringar som gjorts.

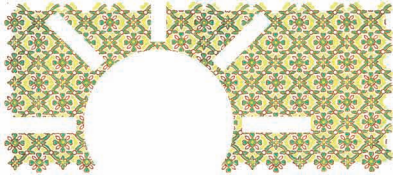
Och sedan?

Denna typ av trygghetsvandring kan göras varje år. Daterad dokumentation på kartor och i skrift gör det lättare att följa upp arbetet allt eftersom. En enkel fotodokumentation år från år på de viktigaste platserna kan bli till både nytta och glädje.

Att visa bilder före och efter förbättringar skett ger tillfredsställelse i trygghetsarbetet.

GIS (Geografic Information System)

GIS är ett system för att samla information digitalt på kartor. Om någon i stadsdelen, t ex på stadsdelsförvaltningen, har kunskap i GIS kan resultaten från trygghetsvandringar samlas på så sätt. Då blir uppföljning och dokumentation enkel och åskådlig.

Var med och utveckla trygghetsvandringarna!

Hör då gärna av dig. Detta är ett material som utvecklas hela tiden. Check-listan finns i sin helhet på hemsidan och uppdateras efter de förslag om förbättringar som vi får hjälp med. Hjälpt gärna till med förslag på hur manualen kan förbättras när det gäller att ta till vara barns och ungdomars idéer om förbättringar av utemiljöer.

www.tryggaremanskligare.goteborg.se

Behöver Du hjälp vid trygghetsvandringen? Om du vill veta mer om litteratur och forskning eller om utförligare checklistor, ring eller skicka e-post.

Gerd Cruse Sondén
Tryggare och Människligare Göteborg
arkitekt
tel: 0707- 61 20 66
gerd.cruse.sonden@stadshuset.goteborg.se

Eva Holm
Göteborgs Stadsbyggnadskontor
sammansplanerare
tel: 031(0707)- 61 22 34
eva.holm@stadsbyggnad.goteborg.se

Rådet Tryggare och Mänskligare Göteborg bildades under år 2001.

Det består av åtta ledamöter:

Göran Johansson, kommunstyrelsens ordförande

Jan Hallberg, kommunstyrelsens vice ordförande

Krister Jacobsson, länspolismästare

Birgitta Göransson, kriminalvårdsdirektör

Kerstin Sjöbratt, regionchef BRIS Väst

Lars Lilled, chef för Mångfaldsenheten

Lennart Weibull, professor vid Göteborgs universitet

Lennart Alexandersson, vd Fastighetsägarna, Fastighetsägare i Samverkan.

Ett av rådets övergripande syften är att alla ska kunna känna sig trygga att röra sig när man vill och vart man vill i staden.

En kansligrupp fungerar som stöd åt rådet med uppgift att lyfta fram goda exempel och synliggöra allt det trygghetsarbete som pågår i Göteborg, samt att stödja alla medborgar- och samverkansinitiativ för att öka trivseln och tryggheten i staden.

Postadress: Tryggare och Mänskligare Göteborg, 404 82 Göteborg

Fax: 031-61 28 53

www.tryggaremanskligare.goteborg.se

Göteborg februari 2003

